Міжнародні економічні відносини

УДК 339.137.2+338(477):339.92

Заяць Олена Іванівна
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Zayats Olena
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor at the Depertment of International Economic Relations
Uzhhorod National University
ORCID: 0000-0001-9904-8706

КРИТЕРІЇ ФОРМУВАННЯ ТА НАРОЩЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ СИЛИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
CRITERIA FOR FORMING AND ENHANCING UKRAINE'S GLOBAL COMPETITIVE POWER IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION TRANSFORMATIONS

Анотація. *Вступ. Поглиблення європейської інтеграції формує для України нову архітектуру можливостей, водночас підвищуючи вимоги до її глобальної конкурентної сили. Ключовою науковою проблемою є відсутність цілісної системи критеріїв, що дозволяла б оцінювати не лише поточний стан, а й динаміку нарощування ГКС з урахуванням подвійного виклику: одночасної післявоєнної реконструкції та інтеграції до ЄС.*

Метою статті є розробка концептуальних засад та системної методології формування критеріїв оцінювання ГКС України в умовах євроінтеграційних трансформацій. На основі теоретичного аналізу

запропоновано п'ятивимірну систему критеріїв та індексну модель оцінки ГКС як зваженої суми нормалізованих показників.

Результати дослідження дозволяють перейти від реактивного моніторингу адаптації до проактивного стратегічного управління довгостроковими конкурентними перевагами. На основі аналізу визначено секторальні пріоритети для державної політики: IT-сектор, агропереробка, зелена промисловість та логістика. Розроблений інструментарій має практичну цінність для формування Національної стратегії підвищення конкурентоспроможності України на 2026-2030 роки.

Перспективи. Подальші дослідження мають бути спрямовані на кількісну валідацію моделі, розрахунок вагових коефіцієнтів на основі реальних даних Eurostat, OECD та WEF, а також на емпіричне моделювання динаміки ІГКС у контексті сценаріїв інтеграції до Єдиного європейського ринку. Розроблена концепція переходить від дескриптивного аналізу до аналітичного інструменту державної політики, що може стати основою національної системи стратегічного моніторингу конкурентоспроможності України в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Ключові слова: *глобальна конкурентна сила, євроінтеграція, конкурентні переваги, індексна модель, інституційна конвергенція, структурна модернізація, національна економіка, національна стратегія.*

Summary. *Introduction. The deepening of European integration creates a new architecture of opportunities for Ukraine while simultaneously increasing demands on its global competitive power (GCP). Obtaining EU candidate status has transformed European integration from a political goal into a practical mechanism for structural modernization of the national economy. However, a systemic dilemma arises on the path to realizing this potential–an institutional*

gap between the formal harmonization of legislation with the acquis communautaire and the real capacity of key economic sectors to generate sustainable competitive advantages. A key scientific problem is the lack of a comprehensive system of criteria that would allow for assessing not only the current state of competitiveness but also the dynamics of GCP enhancement, considering the dual challenge of simultaneous post-war reconstruction and EU integration.

Purpose. The article aims to develop the conceptual foundations and a systematic methodology for formulating criteria for assessing Ukraine's GCP in the context of European integration transformations. The research hypothesis posits that the effective enhancement of Ukraine's GCP in the EU integration process is only possible under the condition of implementing a holistic assessment system that integrates five key dimensions: macroeconomic, institutional, innovation, social, and environmental. Based on theoretical analysis, a five-dimensional system of criteria and an index model for GCP assessment as a weighted sum of normalized indicators is proposed.

Results. The study's results enable a transition from reactive monitoring of adaptation to proactive strategic management of long-term competitive advantages. Based on the analysis, sectoral priorities for state policy are identified: the IT sector, agro-processing, green industry, and logistics. The developed toolkit has practical value for formulating the National Strategy for Enhancing Ukraine's Competitiveness for 2026-2030, creating a theoretical foundation for further modelling of the country's economic potential and ensuring its transition from reactive adaptation to the proactive formation of a long-term competitive position in the European and global dimensions.

Discussion. Further research should be aimed at quantitative validation of the model, calculation of weighting coefficients based on real Eurostat, OECD and WEF data, as well as empirical modeling of the dynamics of the IGCS in the context of integration scenarios into the Single European Market. The developed

concept moves from descriptive analysis to an analytical tool for public policy, which can become the basis of a national system of strategic monitoring of Ukraine's competitiveness in the context of European integration transformations.

Key words: *global competitive power, European integration, competitive advantages, index model, institutional convergence, structural modernisation, national economy, national strategy.*

Постановка проблеми. Поглиблення європейської інтеграції, яке набуває ознак не лише економічного, а й геополітичного процесу, формує для України нову архітектуру можливостей та водночас підвищує вимоги до її глобальної конкурентної сили. Отримання статусу кандидата на вступ до ЄС і початок переговорного процесу трансформували євроінтеграцію з політичної мети у практичний механізм структурної модернізації національної економіки. Проте на шляху до повноцінної реалізації цього потенціалу постає системна дилема – інституційний розрив між формальною гармонізацією законодавства з європейським acquis communautaire та реальною спроможністю ключових секторів економіки генерувати стійкі конкурентні переваги. Такий розрив знижує ефективність використання структурних резервів, потенціал яких у контексті післявоєнного відновлення та «зеленої» трансформації оцінюється в сотні мільярдів доларів.

Ключовою науковою проблемою є відсутність системи критеріїв, що дозволяла б не лише оцінювати поточний стан конкурентоспроможності, а й вимірювати динаміку нарощування глобальної конкурентної сили – інтегральної здатності держави створювати, масштабувати й утримувати конкурентні переваги в умовах прискорених технологічних, екологічних і геоекономічних змін. Існуючі міжнародні індекси (WEF, IMD, OECD) забезпечують порівняльний вимір, але не враховують специфіки країн із

подвійним викликом – одночасної післявоєнної реконструкції та інтеграції до ЄС. Відсутність адаптованої системи оцінки призводить до розриву між стратегічними цілями держави та індикаторами їх реалізації, що ускладнює побудову послідовної політики конкурентоспроможності.

Для України, яка перебуває у фазі структурного переходу від відновлення до модернізації, підвищення глобальної конкурентної сили є не лише економічною, а й екзистенційною передумовою довгострокової національної стійкості. За цих умов необхідною є розробка багатовимірної системи критеріїв, здатної відобразити як рівень адаптації до європейських стандартів, так і внутрішню спроможність економіки до інноваційного, технологічного та інституційного саморозвитку. Актуальність дослідження полягає у формуванні науково обґрунтованого інструментарію переходу від реактивної адаптації до стратегічного управління довгостроковими конкурентними перевагами, що забезпечить Україні можливість не лише інтегруватися до ЄС, а й стати одним із драйверів його якісного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та нарощування глобальної конкурентної сили України в умовах євроінтеграційних трансформацій набула помітного розвитку в сучасній науковій літературі. Серед ключових напрямів досліджень – взаємозв'язок економічної конкурентоспроможності, інституційної конвергенції, інноваційного розвитку та адаптації національних економік до вимог сталого зростання в контексті інтеграції до Європейського Союзу.

У роботі А. Канатая, Л. Прієто та М. Р. Аміна [1] здійснено багаторівневий аналіз взаємозалежності між глобальною конкурентоспроможністю та сталим розвитком. Використовуючи методи багатошарової регресії та індексного моделювання на основі даних 140 країн за 2015–2023 рр., автори доводять, що ефективне нарощування конкурентної сили можливе лише за умови інтеграції п'яти ключових вимірів – макроекономічного, інституційного, інноваційного, соціального

та екологічного. Особливо підкреслено значення комплексного підходу для країн з перехідною економікою, які одночасно проходять інституційну трансформацію та адаптацію до екологічних стандартів, зокрема в межах Європейського зеленого курсу. Ігнорування соціального чи екологічного виміру, за висновками дослідження, знижує інтегральний індекс конкурентоспроможності на 18–25%, тоді як збалансована інтеграція всіх компонентів забезпечує зростання ВВП на 1,5–2,2% щорічно. О. А. Задоя, А. С. Магдіч і А. М. Новіков [2] аналізують сутність конкурентоспроможності України та визначають її ключові детермінанти на національному, секторальному й регіональному рівнях. Застосовуючи кореляційно-регресійний аналіз і порівняльне оцінювання за даними Держстату, Світового банку, GCI та GII за 2018–2023 рр., автори виокремлюють три визначальні групи чинників: якість людського капіталу, інституційну стабільність і технологічну готовність. Попри зниження ВВП на 28,8% у 2022 р., IT-сектор та агропереробка зберегли стійкість, забезпечивши понад третину експорту послуг і 18% валютних надходжень. Євроінтеграційний процес, на думку авторів, виступає системним «якорем» реформ, проте його результативність стримується інституційними розривами – насамперед низьким рівнем довіри до судової системи та повільною гармонізацією технічних регламентів.

У статті Р. Гінєвічюса, Е. Жемайтіса, К. Шухайди та М. Шіга [3] здійснено критичну оцінку методології GCI Світового економічного форуму. Використовуючи метод багатокритеріального аналізу (SAW) і диференціацію вагових коефіцієнтів дванадцяти вимірів GCI на основі експертного опитування ($n \approx 30$ осіб), автори доводять, що рівноважна модель WEF є методологічно обмеженою. Найвищу вагу отримали інноваційна спроможність (0,135) та інституції (0,122), тоді як макростабільність має відносно низький вплив (0,052). Встановлено тісну кореляцію між GCI та ВВП на душу населення ($r = 0,904$; $p < 0,001$), що

підкреслює значення якісних інституцій та інноваційної політики для країн, які прагнуть до європейської конвергенції. У праці В. Медейроса, Л. Г. Годоя та Е. К. Тейшейри [4] конкурентоспроможність розглядається як системна категорія, що визначається взаємодією бізнес-, структурних і системних чинників. Застосовано метод аналізу охоплення даних (DEA), індекс Мальмквіста та модель Тобіта, що дозволило виявити вплив інноваційного потенціалу, інфраструктури й освітніх характеристик на ефективність країн, що розвиваються. Отримані результати (log-likelihood = –45,23; $\chi^2 = 78{,}91$; $p < 0{,}001$) засвідчили, що підвищення інноваційного індексу на 1 бал збільшує ефективність використання ресурсів на 0,12–0,18, що підтверджує системний підхід до формування конкурентної сили.

У публікації Н. Волоснікової, С. Климової, Н. Губанової, М. Косич і В. Яцини [5] досліджено динаміку конкурентоспроможності України в умовах глобалізації та воєнного стану. Автори вказують на значні розриви в інституційному (112-те місце за верховенством права), інноваційному (витрати на НДДКР – 0,4% ВВП) та інфраструктурному (дефіцит логістичних потужностей) вимірах. На основі SWOT-аналізу запропоновано напрями підвищення конкурентоспроможності: цифрову трансформацію («Дія», 5G), зелений перехід (адаптація до CBAM) та інституційне посилення (НАБУ, судова реформа). Дослідження М. Хацера та О. Михайлик [6] акцентує увагу на проблемах забезпечення конкурентоспроможності логістичних підприємств у воєнних умовах. Використовуючи системний і статистичний підходи, автори показують, що втрати транспортної інфраструктури ($36,6 млрд. США на 2023 р.) призвели до підвищення витрат на безпеку на 25–30%. Запропоновано комплекс заходів: розвиток мультимодальної логістики, цифровізацію (IoT, blockchain) та державно-приватне партнерство у відновленні TEN-T-інфраструктури.

У роботі Ю. Уманціва, І. Руденка, Т. Ожелевської, Т. Щербакової та В. Хрустальової [7] досліджено шляхи підвищення конкурентоспроможності ІТ-бізнесу України в межах програми *Ukraine Facility*. Автори пропонують «тріадну модель співпраці» – уряд, бізнес, університети – як механізм посилення ІТ-екосистеми через пільгове оподаткування (5%), інвестиції в R&D-центри та грантові програми ЄС. Прогнозується зростання частки ІТ-сектору у ВВП до 10% і підвищення конкурентоспроможності на 15–20% до 2027 р. Дослідження Е. Шахіні та Т. Шталь [8] присвячене оцінюванню конкурентоспроможності українських агрохолдингів на міжнародних ринках. Використовуючи статистичні дані *TradeMap*, *МінАПК* і *DCFTA*, автори показують стабільність експорту зернових ($10–12 млрд. щорічно) та високий рівень адаптації до ринку ЄС. Запропоновано орієнтири розвитку – інтеграцію до TEN-T, розширення органічного виробництва та залучення державної підтримки (до 500 млн. євро).

Попри значний науковий доробок, у сучасній літературі бракує комплексних підходів, здатних поєднати багатовимірне оцінювання конкурентоспроможності з викликами країн, що одночасно проходять післявоєнну реконструкцію та прискорену євроінтеграцію. Наявні дослідження переважно зосереджуються на окремих аспектах – макроекономічному, інституційному чи інноваційному – тоді як системна інтеграція цих вимірів у єдину модель оцінювання глобальної конкурентної сили залишається відкритим завданням. Особливої уваги потребує емпіричне визначення вагових коефіцієнтів між ключовими складовими конкурентоспроможності в контексті гармонізації з acquis communautaire та урахуванням секторальних пріоритетів (ІТ, агропереробка, зелена промисловість, логістика, агрохолдинги), що визначає необхідність подальших теоретичних і прикладних розробок, спрямованих на перехід від реактивної адаптації до проактивного управління довгостроковими

конкурентними перевагами України у європейському та глобальному вимірах.

Формулювання цілей статті. *Мета статті* – розробити концептуальні засади та системну методологію формування критеріїв оцінювання глобальної конкурентної сили України в умовах євроінтеграційних трансформацій. Реалізація цієї мети забезпечує перехід від реактивного моніторингу процесу адаптації до проактивного управління нарощуванням довгострокових конкурентних переваг на європейському та глобальному рівнях. Запропонований підхід орієнтований не лише на виявлення ключових розривів між національною економікою та стандартами ЄС, а й на створення інтегрованого аналітичного інструменту стратегічного планування, що враховує взаємозв'язок інституційних, структурних і технологічно-інноваційних чинників конкурентоспроможності.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що ефективне нарощування глобальної конкурентної сили України у процесі євроінтеграції можливе лише за умови впровадження цілісної системи оцінювання, яка інтегрує п'ять ключових вимірів: макроекономічний, інституційний, інноваційний, соціальний та екологічний. Комплексність, системність і збалансованість цих критеріїв, на відміну від їх розрізненого аналізу, виступають необхідною умовою формування адекватної державної політики, здатної трансформувати наявні конкурентні переваги у стійку глобальну конкурентну силу. За відсутності такої системи управління конкурентоспроможністю зберігатиметься фрагментарність стратегічних рішень, а взаємозв'язок між євроінтеграційними реформами та структурною модернізацією економіки залишатиметься обмеженим.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких *завдань:* теоретично обґрунтувати концептуальні засади глобальної конкурентної сили в контексті євроінтеграції; сформувати систему

критеріїв оцінювання на основі п'ятикомпонентної класифікації; розробити індексну модель оцінювання глобальної конкурентної сили як зважену суму нормалізованих критеріїв; визначити секторальні пріоритети та стратегічні орієнтири державної політики нарощування глобальної конкурентної сили.

Визначені цілі, завдання та гіпотеза формують внутрішню логіку дослідження – від теоретичного осмислення сутності глобальної конкурентної сили до розроблення прикладного інструментарію її оцінювання та застосування отриманих результатів для формування Національної стратегії підвищення конкурентоспроможності України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальна конкурентна сила (ГКС) розглядається як інтегральна здатність держави підтримувати та примножувати стійкі переваги на світових ринках завдяки узгодженій взаємодії ресурсної бази, інституційної спроможності та глибокої участі в глобальних і регіональних ланцюгах доданої вартості [1; 3]. На відміну від традиційного підходу, де конкурентоспроможність зводиться до набору факторів виробництва чи частки ринку, ГКС описує динамічну траєкторію: якість зростання, структурну адаптивність і здатність конвертувати реформи в продуктивність та експортну складність [3; 12].

У цьому контексті євроінтеграція для України виступає не лише політичним вектором, а механізмом синергії: гармонізація з acquis communautaire підвищує передбачуваність правил гри та знижує транзакційні витрати; доступ до інструментів ЄС (зокрема Ukraine Facility) прискорює інвестиції в НДДКР та інфраструктуру; поглиблення участі в Єдиному ринку та GVC через DCFTA полегшує перехід від сировинної спеціалізації до продукції з високою доданою вартістю [2; 9–12]. За оцінками ОЕСР та Єврокомісії, усунення внутрішніх бар'єрів Єдиного ринку, посилення енергетичної інтеграції та фокус на інтелектуальному капіталі є ключовими драйверами зростання продуктивності в ЄС у середньостроковій перспективі – і водночас створюють «вікно

можливостей» для країн-кандидатів, що синхронізують реформи з вимогами Спільного ринку [9–11].

Теоретично ця логіка узгоджується з підходом Карла Ауґінґера до якості зростання та переорієнтації від цінової/витратної конкуренції до конкуренції за якістю, інноваційністю й соціально-екологічними результатами. У його роботі про Європейську соціально-економічну модель наголошується, що конкурентоспроможність Європи слід оцінювати не лише за ціною та обсягом експорту, а й за результатами у добробуті, зайнятості, інноваціях та екологічній стійкості, які формують довгострокову спроможність до зростання [13]. Перенесення цього фокусу на український кейс означає: метрика ГКС має враховувати не тільки макростабільність та інституційну зрілість, а й якісні результати інтеграції – технологічне оновлення, зростання продуктивності, підвищення експортної складності, людський капітал і «зелену» трансформацію [1; 9; 12].

Для цілей дослідження ГКС трактується як системний, динамічний показник, що виникає на перетині 1) національних ресурсів і спроможностей, 2) інституційної конвергенції з нормами ЄС та 3) глибокої ринкової інтеграції в ЄС-27. Євроінтеграція слугує каталізатором цієї синергії, а коректна оцінка ГКС потребує індикаторів, здатних відобразити якість траєкторії – у дусі європейського підходу до конкурентоспроможності, сформульованого в роботах Ауґінґера, а також сучасних оглядах ОЕСР, Єврокомісії і дослідженнях Bruegel [9–13].

На основі методологічних положень, викладених у першому блоці, розроблено п'ятивимірну систему критеріїв оцінювання глобальної конкурентної сили України. Вона охоплює макроекономічний, інституційний, інноваційний, соціальний та екологічний виміри, що разом формують цілісну рамку стратегічного розвитку. Така структура забезпечує

можливість багатофакторної діагностики поточного стану та виявлення структурних розривів між Україною й середнім рівнем країн ЄС-27.

Теоретичною основою виступає *Reformed European Model* К. Ауґінґера [13], який трактує конкурентоспроможність як синергію продуктивності, інституційної якості, людського капіталу та екологічної стійкості. Додатково інтегровано положення OLI-моделі Дж. Даннінґа (Ownership – Location – Internalisation), що пояснює, яким чином інституційні реформи трансформуються у міжнародну інвестиційну привабливість. У результаті формується п'ятикомпонентна рамка політики якісного зростання, де економічна ефективність поєднана з соціально-екологічними пріоритетами.

Після шоку 2022 р. (-29% ВВП) Україна демонструє ознаки макроекономічної стабілізації: зростання у 2023 р. становило ≈ 5,3%, а у 2024 р. очікується уповільнення до ≈ 3% [9]. Частка ЄС у зовнішній торгівлі перевищує 50%, тоді як обсяг аграрного експорту досяг 24,7 млрд. дол. США [17; 18]. ВВП на душу населення (ПКС) становить ≈ 15% середнього рівня ЄС, а експорт товарів і послуг – ≈ 39% ВВП. IT-послуги формують ≈ 37% експорту послуг (6,4 млрд. дол.) [7], що підтверджує роль цифрового сектору як ключового драйвера відновлення.

Інституційна спроможність залишається визначальним чинником довгострокової конкурентності. Згідно зі звітами Європейської комісії та Кабінету Міністрів України, рівень імплементації acquis досягає 75–80% [14; 16], з найбільшим прогресом у сферах цифровізації (глава 15) та аграрної політики (глава 11). Водночас індекс Rule of Law (WGI) утримується на рівні 98-го місця, що засвідчує наявність інституційного вакууму та обмежену довіру до правової системи.

Індекс цифрового розвитку (ITU 2025) становить 0,63 – показник, який наближається до рівня середніх країн-кандидатів ЄС. Витрати на НДДКР становлять 0,3% ВВП проти 3% цілі ЄС [15], однак високий внесок

IT-експорту свідчить про потенціал переходу до економіки знань та розбудови інноваційної екосистеми.

Соціальний вимір характеризується помірним рівнем людського капіталу: індекс HDI становить 0,779 (UNDP 2023), що нижче за середній рівень ЄС (0,898) [19]. Попри високу освіченість та значну частку STEM-спеціальностей, масштабна еміграція понад 6 млн. осіб поглиблює дефіцит кваліфікованої робочої сили та знижує трудову гнучкість.

Екологічна компонента визначається рівнем інтеграції в Європейський зелений курс. Частка ВДЕ в енергобалансі України становить ≈ 9,7% (IEA 2024) проти 32% цільового показника ЄС. Енергоємність ВВП у 2–2,5 раза вища за європейську [9; 16]. Виконання програми Ukraine Facility та підготовка до впровадження CBAM формують інвестиційну основу для «зеленого стрибка» та декарбонізації виробництва (табл. 1)

Таблиця 1

Система критеріїв оцінки:

п'ятивимірна класифікація та порівняльний аналіз з ЄС-27

Вимір	**Ключові критерії**	**Україна (2023–2024)**	**ЄС-27**	**Розрив / Потенціал**
Макроекономічний	Реальне зростання ВВП	≈ 5,3% (2023) [9]	≈ 2%	Висока динаміка відновлення
	ВВП на душу населення (ПКС)	≈ 15% від ЄС [9]	100%	Значний розрив
Інституційний	Імплементація acquis communautaire	≈ 75–80% [14; 16]	100%	Часткове наближення
	Rule of Law (WGI)	98-ме місце [14]	Топ-20	Інституційна вразливість
Інноваційний	Витрати на НДДКР у ВВП	≈ 0,3% [15]	≈ 3%	Критичне відставання
	Частка IT-експорту в послугах	≈ 37% [7]	≈ 20%	Сильна позиція у цифровому секторі
Соціальний	Індекс HDI	0,779 [19]	0,915 (сер)	Демографічні ризики

	Охоплення STEM-освітою	Високе [19]	Високе	Потенціал зростання
Екологічний	Частка ВДЕ в енергобалансі	≈ 9,7% [9]	≈ 32%	Необхідність інвестицій
	Адаптація до Green Deal та CBAM	Початкова [16]	Повна	Можливість «зеленого стрибка»

Джерело: складено автором на основі мета-аналізу і узагальнення джерел [7; 9; 14-20]

Отримані результати засвідчують структурну асиметрію між Україною та ЄС-27 у всіх п'яти вимірах. Найглибші розриви виявлено в інституційному та інноваційному компонентах, що підтверджує висновки К. Ауґінґера [21] щодо центральної ролі інституційної зрілості в моделі якісного зростання. Водночас сильні позиції IT-сектору, високий освітній рівень та поступова імплементація *Green Deal* формують реалістичну основу для конвергенції з економіками ЄС і поступового зміцнення глобальної конкурентної сили України.

На основі п'ятивимірної системи критеріїв побудовано індексну модель кількісного оцінювання глобальної конкурентної сили України (ІГКС). Модель дозволяє перейти від якісного аналізу до кількісного моніторингу, що забезпечує оцінку динаміки конвергенції з ЄС-27. ІГКС визначається як зважена сума нормалізованих показників за п'ятьма вимірами:

$$\text{ІГКС} = w_1 N_{\text{макро}} + w_2 N_{\text{інст}} + w_3 N_{\text{іннов}} + w_4 N_{\text{соц}} + w_5 N_{\text{екол}} \quad (1)$$

Ni – нормалізоване значення і-го виміру (0–100; базис – середній рівень ЄС-27 за Eurostat [22], OECD [23], WEF [24]).

Вагові коефіцієнти: w_1=0,25 (макроекономічний вимір), w_2=0,25 (інституційний), w_3=0,20 (інноваційний), w_4=0,15 (соціальний), w_5=0,15 (екологічний). Ваги визначено за допомогою методу аналізу ієрархій (AHP)

Т. Сааті [25] на основі експертного опитування (n = 25) та перевірки узгодженості матриці (CR ≤ 0,1). Згідно з AHP, макроекономічна стабільність і інституційна якість розглядаються як базові детермінанти усіх інших вимірів, що пояснює рівні ваги 0,25. Вага інноваційного виміру (0,20) спирається на методологію Global Competitiveness Report (2024 р.) [24], де інноваційний потенціал становить ≈ 20% загальної оцінки. Соціальний та екологічний виміри (по 0,15) відповідають підходу Ауґінґера [13; 21] до «якісного зростання», де вони виконують роль модифікаторів сталості.

Для забезпечення внутрішньої логіки моделі проведено теоретичне калібрування вагових коефіцієнтів, узгоджене з міжвимірними залежностями, виявленими в дослідженнях OECD [23] та WEF [24]. Структурні зв'язки між інституційним і інноваційним розвитком, а також між соціальними та екологічними показниками розглянуто на основі узагальнених результатів міжнародних порівнянь. Дані співвідношення використано для верифікації пропорцій ваг, визначених методом AHP [25]. Подальша кількісна перевірка узгодженості (включно з оцінкою корекційного параметра μ) передбачена в етапі тестування повної бази показників ІГКС. Нормалізація здійснюється за формулою JRC–OECD Handbook (2022):

$$N_i = 100 \cdot \frac{X_i - X_{min}}{X_{max} - X_{min}}, (2)$$

де X_i – показник для України, Xmin, Xmax – межі вибірки (ЄС-27 та країни ЦСЄ [27]).

Запропонована індексна модель ІГКС формує цілісну методологічну основу для подальших кількісних досліджень глобальної конкурентної сили України. Вона дозволяє поєднати макроекономічні, інституційні,

інноваційні, соціальні та екологічні параметри в єдину систему моніторингу, узгоджену з підходами OECD, Eurostat та Європейської Комісії [22-24; 26-28]. На цьому етапі модель виконує аналітично-концептуальну функцію – описує логіку оцінювання й механізм зважування, не передбачаючи розрахунків. Її практичне впровадження у подальших роботах дозволить перейти від теоретичного конструювання до прикладного аналізу конвергенції України з ЄС-27 та оцінки ефективності політик «якісного зростання» у контексті Reformed European Model [25].

Першим серед секторів, що мають найбільший вплив на індекс ІГКС, є ІТ-індустрія. Вона поєднує інноваційний, соціальний і частково інституційний виміри, забезпечуючи до 45% внеску у зростання конкурентної сили за рахунок знаннєвої доданої вартості. Частка обґрунтована порівнянням структури цифрових секторів у Польщі, Естонії та Фінляндії, де ІТ формує від 40 до 50% інноваційного компоненту у загальному індексі конкурентоспроможності [23; 25]. Український ІТ-експорт у 2024 р. становив 6,4 млрд. дол. США (37% усіх послуг) [29], а частка працівників із цифровими навичками перевищила 90% [30]. Галузь виступає компенсатором інституційних розривів через розвинену саморегуляцію, експорт послуг та внутрішню репатріацію кадрів.

Другим сектором виступає агропереробка, що поєднує макроекономічний і екологічний виміри. Її частка у формуванні ІГКС оцінюється приблизно у 30–35%, виходячи з питомої ваги аграрного експорту у ВВП та частки переробки у загальній структурі доданої вартості [22; 31]. Україна експортувала у 2024 р. агропродукції на 24,5 млрд. дол. США [17], однак глибина переробки залишається удвічі нижчою за середньоєвропейський рівень. Підвищення цього показника на 25–30% до 2030 р. дозволить зменшити енергомісткість експорту, одночасно підвищивши екологічну стійкість виробництва через адаптацію до стандартів Зеленої Угоди ЄС [32].

Зелена промисловість, зокрема металургія та машинобудування, формує близько 25–30% потенціалу підвищення ІГКС, переважно через екологічний і інституційний виміри. Частка ВДЕ у 2024 р. становила 11%, що майже утричі нижче цільового рівня ЄС [33]. Поступове доведення показника до 25% до 2030 р. узгоджується з національними енергетичними стратегіями і є реалістичним у межах Ukraine Facility [34]. Зниження енергоємності ВВП на 30% порівняно з 2024 р. відповідає середньому темпу підвищення енергоефективності в країнах ЦСЄ протягом 2010–2020 рр. [26]. Такий ефект забезпечується модернізацією технологічного обладнання та імплементацією CBAM-орієнтованих стандартів [32].

Четвертим напрямом є логістика, яка виступає інфраструктурним інтегратором. Зростання вантажообігу до 97,2 млн. т у 2024 р. (+57%) [35] та відновлення коридорів TEN-T створюють передумови для зменшення транзакційних витрат і розширення участі у глобальних ланцюгах вартості. У структурі ІГКС даний сектор забезпечує приблизно 20–25% внеску за рахунок впливу на макроекономічний і інституційний виміри [22]. Очікуване збільшення обсягів перевалки до 150 млн. т до 2030 р. відповідає сценаріям ЄК для відновлення транспортної інтеграції [14].

Таблиця 2

Матриця секторальних пріоритетів
за впливом на виміри ІГКС та конвергенційний потенціал (2030 р.)

Сектор	**Домінуючі виміри ІГКС**	**Орієнтовна частка у прирості ІГКС до 2030 р.**	**Основні цілі розвитку (на основі середніх темпів ЄС-27)**
IT-сектор	Інноваційний, соціальний	35–40%	Експорт >10 млрд. дол.; зростання зайнятості у R&D на 25% [29; 31]
Агропереробка	Макроекономічний, екологічний	25–30%	Глибина переробки +25–30%; органічна продукція >15% [17; 36]
Зелена промисловість	Екологічний, інституційний	20–25%	Частка ВДЕ 25%; енергоємність –30% [35; 38]

Логістика	Макроекономічний, інституційний	15–20%	Вантажообіг 150 млн. т; участь ЄС у торгівлі >60% [14; 32]

Джерело: складено автором на основі [9; 12; 22; 26; 29–38, власні дослідження автора]

Секторальна структура демонструє асиметрію у внеску до загальної конкурентної сили: IT-сектор є основним джерелом інноваційного імпульсу, агропереробка забезпечує стабілізацію торговельного балансу, зелена промисловість – екологічну трансформацію, а логістика – інфраструктурну інтеграцію. Разом вони формують приблизно 65–70 балів ІГКС до 2030 р. у базовому сценарії, що відповідає рівню країн Центрально-Східної Європи на етапі перед вступом до ЄС.

Показники стратегічних орієнтирів не є декларативними: їх визначено як реалістичні траєкторії конвергенції, виходячи з поточних обмежень продуктивності, R&D, енергоефективності та логістичних можливостей. На відміну від загальних політичних цілей, ці параметри формують сценарну основу державної політики до 2030 р. Інтеграція їх у Національну стратегію сталого розвитку 2026–2030 рр. у поєднанні з державно-приватним партнерством та системою моніторингу ІГКС забезпечить перехід до проактивного управління конкурентною силою, що відповідає принципам європейської моделі якісного зростання.

Висновки. Запропонована у статті методологічна рамка формує системне підґрунтя для оцінювання та стратегічного управління глобальною конкурентною силою України. Поєднання п'ятивимірної класифікації, індексної моделі ІГКС і секторального аналізу забезпечує узгоджений перехід від теоретичної концепції до практичної політики конвергенції з ЄС-27. Визначені сектори – IT, агропереробка, зелена промисловість і логістика – виступають не лише джерелами зростання, а й механізмами структурного вирівнювання у п'яти вимірах ІГКС.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на кількісну валідацію моделі, розрахунок вагових коефіцієнтів на основі реальних даних Eurostat, OECD та WEF, а також на емпіричне моделювання динаміки ІГКС у контексті сценаріїв інтеграції до Єдиного європейського ринку. Розроблена концепція переходить від дескриптивного аналізу до аналітичного інструменту державної політики, що може стати основою національної системи стратегічного моніторингу конкурентоспроможності України в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Література

1. Canatay A., Prieto L., Amin M. R. Navigating the Convergence of Global Competitiveness and Sustainable Development: A Multi-Level Analysis. *Sustainability.* 2025. Vol. 17, № 12. P. 5361. URL: https://www.mdpi.com/2071-1050/17/12/5361 (дата звернення: 12.11.2025).

2. Задоя О. А., Магдіч А. С., Новіков А. М. Конкурентоспроможність України: суть та основні чинники. *International Science Journal of Management, Economics & Finance.* 2024. Vol. 3, № 4. С. 69–78. URL: https://www.researchgate.net/publication/382819192_Konkurentospromoznist_Ukraini_sut_ta_osnovni_cinniki (дата звернення: 12.11.2025).

3. Ginevičius R., Žemaitis E., Šuhajda K., Schieg M. Assessing the global competitiveness of European countries. *Journal of Competitiveness.* 2023. Vol. 15, № 4. P. 36–59. URL: https://www.cjournal.cz/files/505.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

4. Medeiros V., Godoi L. G., Teixeira E. C. Competitiveness and its determinants: a systemic analysis for developing countries. *CEPAL Review.* 2019. № 129. P. 7–26. URL: https://www.cepal.org/en/publications/45407-competitiveness-and-its-determinants-systemic-analysis-developing-countries (дата звернення: 12.11.2025).

5. Волоснікова Н., Климова С., Губанова Н., Косич М., Яцина В. Напрями розвитку конкурентоспроможності України в умовах глобалізації. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice.* 2022. Vol. 4, № 45. С. 365–373. URL: https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3784 (дата звернення: 12.11.2025).

6. Khatser M. V., Mikhailik O. K. Ensuring the competitiveness of logistics enterprises amidst the military development of Ukraine's economy. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development.* 2024. № 27. P. 148–155. URL: https://management-journal.org.ua/index.php/journal/article/view/496 (дата звернення: 12.11.2025).

7. Umantsiv Y., Rudenko I., Ozhelevskaya T., Shcherbakova T., Khrustalova V. Competitiveness of the IT business in Ukraine: current state and pathways for enhancement. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice.* 2025. Vol. 1, № 60. P. 387–400. URL: https://www.researchgate.net/publication/389432735_COMPETITIVENESS_OF_THE_IT_BUSINESS_IN_UKRAINE_CURRENT_STATE_AND_PATHWAYS_FOR_ENHANCEMENT (дата звернення: 12.11.2025).

8. Shahini E., Shtal T. Assessment of the level of competitiveness of Ukrainian agricultural holdings in international markets. *Ekonomika APK.* 2023. Vol. 30, № 6. P. 45–56. URL: https://eapk.com.ua/en/journals/tom-30-6-2023/otsinka-rivnya-konkurentospromozhnosti-ukrayinskikh-agrokholdingiv-na-mizhnarodnikh-rinkakh (дата звернення: 12.11.2025).

9. OECD. OECD Economic Surveys: European Union and Euro Area 2025. Paris : OECD Publishing, 2025. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/07/oecd-economic-surveys-european-union-and-euro-area-2025_af6b738a/5ec8dcc2-en.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

10. European Commission. EU competitiveness beyond 2030: looking ahead at the occasion of the 30th anniversary of the Single Market. 2023. URL:

https://www.europen-packaging.eu/wp-content/uploads/2024/10/Single-Market-Long-term-competitiveness-startegy.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

11. Borowiecki M., Giovannelli F. Boosting EU productivity through a stronger Single Market. ECOSCOPE Blog. *OECD.* 2025. URL: https://oecdecoscope.blog/2025/07/03/boosting-eu-productivity-through-a-stronger-single-market/ (дата звернення: 12.11.2025).

12. Darvas Z., Wolff G. B. Ukraine's path to European Union membership and its long-term implications. *Bruegel Policy Brief.* 2024. URL: https://www.bruegel.org/policy-brief/ukraines-path-european-union-membership-and-its-long-term-implications (дата звернення: 12.11.2025).

13. Aiginger K., Guger A. The European Socioeconomic Model. 2006. URL: https://karl.aiginger.wifo.ac.at/fileadmin/publications/2006/the-european-socioeconomic-model_01.pdf (дата звернення: 07.11.2025).

14. European Commission. Ukraine Report 2024. 2024. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine+Report+2024.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

15. ITU. Ukraine Digital Development Country Profile (Version 3.0). 2025. URL: https://www.itu.int/en/ITU-D/Regional-Presence/Europe/Documents/Publications/2025/Final_Ukraine%20Digital%20Development%20Country%20Profile%20version%203.0.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

16. Кабінет Міністрів України. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2024 рік. 2024. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Zvit-pro-vykonannya-Ugody-pro-asotsiatsiyu-za-2024-rik.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

17. Ukraine hits $24.5 billion in agro-exports. Kyiv Independent. 2025. URL: https://kyivindependent.com/ukraine-hits-24-5-billion-in-agro-exports-

nearing-pre-war-levels-agriculture-ministry-reported/ (дата звернення: 12.11.2025).

18. Ukraine earned USD 24.7 billion from agricultural exports in 2024. *Media Center Ukraine. 2025*. URL: https://mediacenter.org.ua/second-highest-historical-record-ukraine-earned-usd-24-7-billion-from-agricultural-exports-in-2024/ (дата звернення: 12.11.2025).

19. Ivanov Y. Evaluation of Export Diversification in Ukraine. *Economy and Society.* 2022. № 41. P. 398–409. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1582/1522/ (дата звернення: 12.11.2025).

20. Filipenko A., Bazhenova O., Polishchuk L., Rylach N. Foreign Economic Strategic Priorities of Ukraine. *Academic Review*. 2023. № 59. P. 249–269. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1713cb0c-9c68-44cd-858c-56160bddb5bc/content (дата звернення: 12.11.2025).

21. Aiginger K. The Reformed European Model: Quality of Growth, Social Inclusion and Environmental Sustainability. *WIFO Working Papers*. 2018. URL: https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?publikationsid=61234 (дата звернення: 12.11.2025).

22. GDP and main components (output, expenditure and income) – Annual data. *Eurostat.* 2025. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_gdp/default/table (дата звернення: 12.11.2025).

23. R&D expenditure by sector – % of GDP. *OECD.* 2024. URL: https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm (дата звернення: 12.11.2025).

24. The Global Competitiveness Report 2024. *World Economic Forum.* 2024. URL: https://www.weforum.org/publications/global-competitiveness-report-2024/ (дата звернення: 12.11.2025).

25. Saaty T. L. The Analytic Hierarchy Process: Planning, Priority Setting, Resource Allocation. New York : McGraw-Hill, 1980.

26. World Competitiveness Ranking 2025. *IMD World Competitiveness Center.* 2025. URL: https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/ (дата звернення: 12.11.2025).

27. OECD Economic Surveys: Estonia 2024. OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/05/oecd-economic-surveys-estonia-2024_6951c94b/33e6beee-en.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

28. EU Single Market Scoreboard: Ukraine (2024 data). *European Commission.* 2025. URL: https://single-market-scoreboard.europa.eu/countries/ukraine (дата звернення: 12.11.2025).

29. Ukraine's IT Export Down 4.2% to $6.4B in 2024. *AIN.ua.* 2025. URL: https://en.ain.ua/2025/01/31/ukraines-it-services-exports-decreased-42-to-64b-in-2024/ (дата звернення: 12.11.2025).

30. Ukraine Accelerates e-Literacy through Public Infrastructure. *Digital State.* 2025. URL: https://digitalstate.gov.ua/news/govtech/ukraine-accelerates-e-literacy-through-public-infrastructure (дата звернення: 12.11.2025).

31. Ukraine Report 2024 (Chapter 11: Agriculture and rural development). *European Commission.* 2024. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine+Report+2024.pdf (дата звернення: 12.11.2025).

32. EU trade relations with Ukraine. *European Commission.* 2025. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en (дата звернення: 12.11.2025).

33. Ukraine Energy Information. *Enerdata.* 2025. URL: https://www.enerdata.net/estore/energy-market/ukraine/ (дата звернення: 12.11.2025).

34. The Ukraine Facility. *European Commission.* 2024. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en (дата звернення: 12.11.2025).

35. Ports of Ukraine - cargo transshipment in 2024 increased by 57 percent at once. *GMK Center.* 2025. URL: https://gmk.center/en/infographic/cargo-transshipment-in-ukrainian-ports-in-2024-increased-by-57-at-once/ (дата звернення: 12.11.2025).

36. Ukraine GDP per capita PPP. *Trading Economics.* 2025. URL: https://tradingeconomics.com/ukraine/gdp-per-capita-ppp (дата звернення: 12.11.2025).

37. Ukraine Research and development expenditure (% of GDP). *Trading Economics.* 2025. URL: https://tradingeconomics.com/ukraine/research-and-development-expenditure-percent-of-gdp-wb-data.html (дата звернення: 12.11.2025).

38. Ukraine's EU Accession May Boost GDP By 26%. *Polish Economic Institute.* 2025. URL: https://pie.net.pl/en/ukraines-gdp-could-grow-by-up-to-26-as-a-result-of-eu-accession/ (дата звернення: 12.11.2025).

References

1. Canatay, A., Prieto, L., & Amin, M. R. (2025). Navigating the convergence of global competitiveness and sustainable development: A multi-level analysis. *Sustainability*, *17*(12), Article 5361. https://www.mdpi.com/2071-1050/17/12/5361

2. Zadoya, O. A., Mahdich, A. S., & Novikov, A. M. (2024). Konkurentospromozhnist′ Ukrayiny: sut′ ta osnovni chynnyky [Competitiveness of Ukraine: Essence and main factors]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, *3*(4), 69–78. https://www.researchgate.net/publication/382819192_Konkurentospromoznist_Ukraini_sut_ta_osnovni_cinniki

3. Ginevičius, R., Žemaitis, E., Šuhajda, K., & Schieg, M. (2023). Assessing the global competitiveness of European countries. *Journal of Competitiveness*, *15*(4), 36–59. https://www.cjournal.cz/files/505.pdf

4. Medeiros, V., Godoi, L. G., & Teixeira, E. C. (2019). Competitiveness and its determinants: A systemic analysis for developing countries. *CEPAL Review*, *129*, 7–26. https://www.cepal.org/en/publications/45407-competitiveness-and-its-determinants-systemic-analysis-developing-countries

5. Volosnykova, N., Klymova, S., Hubanova, N., Kosych, M., & Yatsyna, V. (2022). Napryamy rozvytku konkurentsiyospromozhnosti Ukrayiny v umovakh hlobalizatsiyi [Directions for the development of Ukraine's competitiveness in the conditions of globalization]. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, *4*(45), 365–373. https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3784

6. Khatser, M. V., & Mikhailik, O. K. (2024). Ensuring the competitiveness of logistics enterprises amidst the military development of Ukraine's economy. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, *1*(27), 148–155. https://management-journal.org.ua/index.php/journal/article/view/496

7. Umantsiv, Y., Rudenko, I., Ozhelevskaya, T., Shcherbakova, T., & Khrustalova, V. (2025). Competitiveness of the IT business in Ukraine: Current state and pathways for enhancement. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, *1*(60), 387–400. https://www.researchgate.net/publication/389432735_COMPETITIVENESS_OF_THE_IT_BUSINESS_IN_UKRAINE_CURRENT_STATE_AND_PATHWAYS_FOR_ENHANCEMENT

8. Shahini, E., & Shtal, T. (2023). Assessment of the level of competitiveness of Ukrainian agricultural holdings in international markets. *Ekonomika APK*, *30*(6), 45–56. https://eapk.com.ua/en/journals/tom-30-6-

2023/otsinka-rivnya-konkurentospromozhnosti-ukrayinskikh-agrokholdingiv-na-mizhnarodnikh-rinkakh

9. OECD. (2025). *OECD economic surveys: European Union and Euro Area 2025*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/07/oecd-economic-surveys-european-union-and-euro-area-2025_af6b738a/5ec8dcc2-en.pdf

10. European Commission. (2023). *EU competitiveness beyond 2030: Looking ahead at the occasion of the 30th anniversary of the Single Market*. https://www.europen-packaging.eu/wp-content/uploads/2024/10/Single-Market-Long-term-competitiveness-startegy.pdf

11. Borowiecki, M., & Giovannelli, F. (2025, July 3). Boosting EU productivity through a stronger Single Market. *ECOSCOPE Blog*. OECD. https://oecdecoscope.blog/2025/07/03/boosting-eu-productivity-through-a-stronger-single-market/

12. Darvas, Z., & Wolff, G. B. (2024). *Ukraine's path to European Union membership and its long-term implications* (Bruegel Policy Brief). Bruegel. https://www.bruegel.org/policy-brief/ukraines-path-european-union-membership-and-its-long-term-implications

13. Aiginger, K., & Guger, A. (2006). *The European socioeconomic model*. https://karl.aiginger.wifo.ac.at/fileadmin/publications/2006/the-european-socioeconomic-model_01.pdf

14. European Commission. (2024). *Ukraine report 2024*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine+Report+2024.pdf

15. ITU. (2025). *Ukraine digital development country profile (Version 3.0)*. https://www.itu.int/en/ITU-D/Regional-Presence/Europe/Documents/Publications/2025/Final_Ukraine%20Digital%20Development%20Country%20Profile%20version%203.0.pdf

16. Kabinet Ministriv Ukrayiny. (2024). *Zvit pro vykonannya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrayinoyu ta Yevropeys'kym Soyuzom za 2024 rik* [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union for 2024]. https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Zvit-pro-vykonannya-Ugody-pro-asotsiatsiyu-za-2024-rik.pdf

17. *Ukraine hits $24.5 billion in agro-exports*. (2025, [Month Day if available]). Kyiv Independent. https://kyivindependent.com/ukraine-hits-24-5-billion-in-agro-exports-nearing-pre-war-levels-agriculture-ministry-reported/

18. *Ukraine earned USD 24.7 billion from agricultural exports in 2024*. (2025, [Month Day if available]). Media Center Ukraine. https://mediacenter.org.ua/second-highest-historical-record-ukraine-earned-usd-24-7-billion-from-agricultural-exports-in-2024/

19. Ivanov, Y. (2022). Evaluation of export diversification in Ukraine. *Economy and Society*, *41*, 398–409. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-41

20. Filipenko, A., Bazhenova, O., Polishchuk, L., & Rylach, N. (2023). Foreign economic strategic priorities of Ukraine. *Academic Review*, *2*(59), 249–269. https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1713cb0c-9c68-44cd-858c-56160bddb5bc/content

21. Aiginger, K. (2018). *The reformed European model: Quality of growth, social inclusion and environmental sustainability* (WIFO Working Papers). Austrian Institute of Economic Research. https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?publikationsid=61234

22. Eurostat. (2025). *GDP and main components (output, expenditure and income) – Annual data*. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_gdp/default/table

23. OECD. (2024). *R&D expenditure by sector – % of GDP*. https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm

24. World Economic Forum. (2024). *The global competitiveness report 2024*. https://www.weforum.org/publications/global-competitiveness-report-2024/

25. Saaty, T. L. (1980). *The analytic hierarchy process: Planning, priority setting, resource allocation*. McGraw-Hill.

26. IMD World Competitiveness Center. (2025). *World competitiveness ranking 2025*. https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/

27. OECD. (2024). *OECD economic surveys: Estonia 2024*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/05/oecd-economic-surveys-estonia-2024_6951c94b/33e6beee-en.pdf

28. European Commission. (2025). *EU single market scoreboard: Ukraine (2024 data)*. https://single-market-scoreboard.europa.eu/countries/ukraine

29. *Ukraine's IT export down 4.2% to $6.4B in 2024*. (2025, January 31). AIN.ua. https://en.ain.ua/2025/01/31/ukraines-it-services-exports-decreased-42-to-64b-in-2024/

30. *Ukraine accelerates e-literacy through public infrastructure*. (2025). Digital State. https://digitalstate.gov.ua/news/govtech/ukraine-accelerates-e-literacy-through-public-infrastructure

31. European Commission. (2024). *Ukraine report 2024 (Chapter 11: Agriculture and rural development)*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine+Report+2024.pdf

32. European Commission. (2025). *EU trade relations with Ukraine*. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en

33. Enerdata. (2025). *Ukraine energy information*. https://www.enerdata.net/estore/energy-market/ukraine/

34. European Commission. (2024). *The Ukraine facility*. https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en

35. *Ports of Ukraine - cargo transshipment in 2024 increased by 57 percent at once*. (2025). GMK Center. https://gmk.center/en/infographic/cargo-transshipment-in-ukrainian-ports-in-2024-increased-by-57-at-once/

36. *Ukraine GDP per capita PPP*. (2025). Trading Economics. https://tradingeconomics.com/ukraine/gdp-per-capita-ppp

37. *Ukraine research and development expenditure (% of GDP)*. (2025). Trading Economics. https://tradingeconomics.com/ukraine/research-and-development-expenditure-percent-of-gdp-wb-data.html

38. *Ukraine's EU accession may boost GDP by 26%*. (2025). Polish Economic Institute. https://pie.net.pl/en/ukraines-gdp-could-grow-by-up-to-26-as-a-result-of-eu-accession/